

© 2021, Pere Comellas i Carme Junyent

© d'aquesta edició:

Eumo Editorial. C. Doctor Junyent, 1. 08500 Vic
www.eumoeditorial.com - eumoeditorial@eumoeditorial.com
—Eumo és l'editorial de la UVic-UCC—

Primera edició: febrer de 2021
Segona edició: maig de 2021

Disseny de la coberta: Control Z - Comunicació
Il·lustració de la coberta: Elisenda Soler
Correcció: Mercè Rial
Maquetació: Grafime

Imprès a Romanyà Valls, S.A.

DL: B 2161-2021
ISBN: 978-84-9766-730-2

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

SUMARI

1. PARLAR PER FER COSES	7
2. TOTES LES LLENGÜES SÓN IGUALS, TOTES LES LLENGÜES SÓN DIFERENTS	11
Prejudicis, és a dir, judicis previs sense cap base	12
Alguns trets (gairebé) únics de les llengües	14
Universals (més o menys)	17
Universals implicatius	21
3. COM ANOMENEM LA GENT?	25
Jo soc jo i tu ets tu	25
<i>Joa, tua i ella?</i>	27
<i>Nosaltres vol dir tu i jo?</i>	29
<i>Tu o vostè?</i>	32
Gèneres i sexes	40
<i>Gènere i sexe sovint no són pas el mateix (lingüísticament parlant)</i>	41
<i>Puix parla així, és una dona</i>	45
La sang és més espessa que l'aigua: lèxic del parentiu	46
<i>Els sistemes de parentiu, tema estrella de l'antropologia</i>	47
<i>De mare només n'hi ha una?</i>	49
Quin nom li posarem, a la criatura?	53
<i>Explicar les circumstàncies del naixement</i>	54
<i>Definir la persona o la personalitat</i>	57
<i>Noms per evitar la mort</i>	59

4. COM ANOMENEM EL MÓN	61
Llengües i visió del món: relativitat i traductibilitat	61
<i>La relativitat, o relativisme, o determinisme lingüístics</i>	63
<i>La neu dels «esquimals»</i>	66
<i>Gramàtica i determinisme</i>	69
<i>Intraduïble</i>	76
<i>La llengua ens condiciona, sí o no?</i>	80
Les llengües són com el món, o el món és com les llengües?	81
<i>Categoritzar</i>	83
<i>Ni una cosa ni l'altra o totes dues alhora</i>	91
Anomenar l'espai: llocs i situacions	93
<i>Aquí i allà, aquest i aquell</i>	93
<i>Dreta i esquerra, nord i sud</i>	99
<i>Els noms propis dels llocs: topònims</i>	102
Anomenar el temps	107
<i>El temps i l'espai</i>	108
<i>Viatgem pel temps o és el temps, que es mou?</i>	110
Comptar fins a tres o més	114
<i>El càlcul mínim</i>	115
<i>Comptar de maneres ben diferents</i>	120
<i>La calculadora digital i manual</i>	126
Paraules que viatgen per tot el món: el cas dels animals grossos	129
5. VIDA I MORT DE LES LLENGÜES	137
No hi ha llengües subdesenvolupades	139
La preocupació per la mort de les llengües	141
Les llengües no s'extingeixen: les fan extingir	144
Revitalitzar: replantar llengües	146
REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	149